

ISZLÁM RADIKÁLISOK ÉS ÖNKÉNTES HARCOSOK A BALKÁNON ÉS MAGYARORSZÁGON

Póczik Szilveszter

a történelemtudományok kandidátusa, tudományos főmunkatárs,
Országos Kriminológiai Intézet
poczik@okri.hu

Az európai iszlám radikalizmus erősségét országonként jól mutatja a szíriai terrorszervezetek, főleg az ISIS szolgálatába szegődő harcosok száma. Miközben Nyugat-Európa és a Balkán muszlim közösségei radikalizálódnak, Magyarországon és más kelet-közép-európai országokban (Románia, Szlovákia, Cseh- és Lengyelország, valamint a balti államok) nincs ennek nyoma. A jelenség okai az adott országok politikai, társadalmi és gazdasági fejlődésében, másrészt muszlim lakosságuk társadalomszerkezetében, illetve e kettő kölcsönhatásában rejlenek.

Radikalizálódó iszlám a Balkánon

A Balkán teljes lakossága 75 millió fő, melyből 15 millió muszlim (N. Rózsa, 2010). Többségük keresztények leszámazottja, és az iszlám kevésbé radikális oszmán „birodalmi” hagyományát követi. Ennek ellenére 2012 óta szinte tömegesen utaznak Szíriába és Irakba a Balkán nyugati részéről származó fiatalok, hogy csatlakozzanak az Iszlám Államhoz és az *Al-Nuszra* (an-Nuszra) *Fronthoz*. Bosznia-Hercegovinában, Albániában és Koszovóban megjelent egy helyi, fundamentalista prédikátorokból álló befolyásos csoport, akik a

Közel-Keleten kaptak képzést, és szoros kapcsolatot ápolnak ottani szélsőséges intézményekkel (Shtuni, 2015).

Albánia 3,5 millió fős lakosságának kétharmada muszlim. A vallásellenes kommunista diktatúra bukását követő évtizedekben a vallási élet újra erősödik, és a radikális iszlám is teret nyert. A szomszédos országokban több mint kétmillió albán muszlim (Szerbiában és Koszovóban 1 600 000, Macedóniában 500 000) él. Körükben igen erős a keményvonalas nacionalista, szeparatista és radikális iszlamista irányzat. A koszovói függetlenségi háborúban (1998–1999) sokan szereztek katonai tapasztalatokat (Lellio, 2006). Az albán felszabadítási mozgalom kiterjed Macedóniára és Szerbiára is. Kumanovóban az Albán Nemzeti Felszabadító Hadsereg 2001-ben támadást intézett a macedón biztonság erők ellen. Bár az ohridi egyezmény¹ lezárta a fegyveres konfliktust, autonómiát adva az északnyugati régió albánjainak, 2004 és 2014 közt

¹ Az Ohridi Keretegyezmény a macedón kormány és az albán kisebbség képviselői által 2001. augusztus 13-án megkötött békeszerződés, mely véget vetett az albán Nemzeti Felszabadítási Hadsereg és a macedón biztonsági erők közötti fegyveres konfliktusnak.

kiújultak a harcok. A Muszlim Testvériség és egyes szélsőséges iszlám alapítványok Szkopje albánok lakta Čair kerületében letek otthonra. Az Iszlám Államhoz csatlakozott macedóniai dzsihadisták több mint fele ebből a negyedből származik. Az albán harcosok máig aktívak Szerbiában is. A Preševoi, Medvedai és Bujanovaci Felszabadítási Hadsereg e három megye elszakadásáért harcol, mivel ezekben él a dél-szerbiai albánok többsége.

Az ISIS számára katonai tapasztalataik miatt igen értékesek az albán harcosok. Az ISIS 20–30 000 eurós egyszeri támogatást ígér minden albán fiatalnak, ha csatlakozik a Dā'ish hadseregéhez. (URL1) 2012 és 2015 között mintegy ötszáz albán nemzetiségű férfi utazott vagy próbált kiutazni Szíriába vagy Irakba (Shtuni, 2015). Albániából hetven, Koszovóból hatvannégy, Macedóniából tizennégy és Szerbiából egy fő biztosan harcolt Szíriában vagy Irakban az utóbbi években. Ismert, hogy negyvenkilenc főt megöltek, ebből albániai volt tizenkettő, koszovói huszonkettő, macedóniai tizennégy és szerbiai egy fő. A kiutazók közül tizenhárom albán állampolgár magával vitte családját is. Koszovóból húsz albán vállalta a végleges kivándorlást, a hidzsrát (hiğra), és több mint száz családtag tartott velük. A 2014-ben megölt huszonkilenc albán harcos közül legalább tíz tartozott a nyugat-európai, németországi, svédországi, norvégiai, ausztriai és svájci albán diaszpórához, öt macedóniai és öt koszovói volt. Nagy számban tartóztattak le az Egyesült Királyságból, Belgiumból, Spanyolországból, Görögországból, Olaszországból és más országokból Szíriába vagy Irakba igyekvőket. A harcolni indulók korábban a koszovói és macedóniai harcokban szereztek harci tapasztalataikat, mások az albán hadsereg korábbi hivatásos katonái voltak (Shtuni, 2015).

Bosznia és Hercegovina 3,7 milliós népességének 44%-a muszlim. Ők egészen a 19. század közepéig nem rendelkeztek külön etnikai identitással. Muszlim szerbnek vagy horvátnak tekintették magukat. Időközben erősen kontúrozottá vált lokális identitásuk mégis képes volt a jugoszláv polgárháborúból kiemelkedő új állam és nemzet alapjává válni. A délszláv polgárháború alatt a muszlim világból mintegy háromezer külföldi dzsihadista érkezett Boszniába, emellett fegyver is bőségesen, főként Afganisztánból, Pakisztánból, Szaúd-Arábiából, Jemenből és az al-Kaidától. Irán 1994 és 1996 között több mint ötezer tonna katonai felszerelést szállított. Az első külföldi dzsihadisták 1992 második felében érkeztek. 1993 augusztusában a bosnyák kormány a külföldi önkénteseket összefogó al-Mudzsahid (El Mudžahid) alakulatot a kormányhaderő alá rendelte, a 3. dandár 7. muszlim ezredként harcoltak tovább. Bár a daytoni békeszerződés szerint a külföldi harcosoknak el kellett volna hagyniuk Boszniát, becslések szerint mintegy ezren maradtak (Zuijdewijn – Bakker, 2014, 6.) az országban honosítottként, többnyire új néven. 2007-ben a bosnyák hatóságok nemzetközi nyomásra 420 főtől visszavonták az állampolgárságot, végül mintegy kétszáz egykori külföldi harcos maradt Boszniában.

A dzsihadizmus új balkáni központja a Szerbia, Koszovó és Montenegró határháromszögében fekvő Szandzsák. Az egykori Novi pazar-i Szandzsákot ma a szerb–montenegrói határ osztja ketté. Szerbiai részén a lakosság többsége radikalizmusra fogékony bosnyák muszlim. Közülük sokan harcoltak a boszniai polgárháborúban. Mintegy 13 000 szandzsáki kapott akkor vagy később boszniai állampolgárságot. Jelentős befolyásra tett szert az al-Kaida. 2013-ban egy szandzsákiakból

álló külön alakulat is harcolt Szíriában. Ismerteink szerint az an-Nuszra Front In Šā‘Allah nevű egységében közel húsz szandzsáki harcol. (URL2)

A Bulgáriában élő egymillió török nemzetiségű muszlim a teljes lakosság 12%-a. Hakve Özgürlükler Hareketi nevű pártjuk jelentős tényező. Az al-Kaidával áttételes kapcsolatban álló al-Waqf al-Islami (al-Waqf al-Islāmi) alapítvány számos mecsetet építtetett, és a wahabita iszlámmal rokonszenvező Korániskolákat finanszíroz, de szélsőséges aktivitásnak nincsen jele, a szíriai konfliktus kezdete óta csupán egy bolgár önkéntes vált ismertté (Zelin, 2013).

Iszlám jelenlét Magyarországon

Magyarország évszázadokig a Nyugat, az ortodox keresztény világ és az iszlám civilizáció határán helyezkedett el. A 16. századra az oszmán hódoltság már Magyarország jelentős részére terjedt ki. A Balkánon hatalmas tömegek tértek át az iszlámra. A magyarokat ez azonban nem vonzotta, a török háborúk után az iszlám kulturális örökséget pedig céltudatosan pusztították el a korábbi hódoltság területeken (Ferenci, 2010, 123–130). 1878-ra a Balkán nagy része is felszabadult. Bosznia-Hercegovina, valamint a Szandzsák okkupációja révén az Osztrák–Magyar Monarchiának hirtelen 600 000 muszlim polgára lett. Az iszlám 1895-ben Magyarországon is „elismert” vallássá vált.² Eközben egyre nőtt a nemzeti szimpátia „Európa beteg embere”, az Oszmán Birodalom iránt, hiszen a szultán korábban támogatta a Habsburg-ellenes magyar törekvéseket, másrészt potenciális szövetségesként kínálkozott Oroszország ellenében. Az első világháborúban az osztrák–

magyar gyalogság soraiban számos bosnyák harcolt. Egy boszniai és albán muszlimokból álló százfős egység részt vett az 1921-es Antant- és Trianon-ellenes nyugat-magyarországi felkelésben is. Ők magyar állampolgárságot kaptak, letelepedtek, és 1931-ben megalapították a Budai Független Magyar Autonóm Iszlám Vallásközösséget. Számuk azonban elenyésző volt, 1920-ban 468-an, míg tíz évvel később már csak 291-en voltak.

A kommunista diktatúra konszolidációs időszakában több száz fiatal érkezett a magyar egyetemekre a szovjet befolyás alatt álló közép- és közel-keleti, valamint észak- és fekete-afrikai muszlim országokból. Magyar barátokra és szerelmekre leltek, akiket vonzott az iszlám egzotikus világa. Néhányan áttértek, és muszlim diáktársaikkal formális iszlám közösségeket hoztak létre. Az első ilyen Magyar Iszlám Közösség néven húszfős tagsággal jött létre 1988-ban a gödöllői egyetemen a Muszlim Világliga és Szaúd-Arábia támogatásával (Ferenci, 2010, 141.), és a Független Magyar Autonóm Iszlám Vallásközösség jogutódának nyilvánította magát. 2000 októberében jegyezték be a dr. Sulok Zoltán vezette Magyarországi Muszlimok Egyházát, majd 2003-ban a dr. Saleh Tayseer (Sālih Taysīr) által irányított Iszlám Egyházat. Jelenleg öt imaház, hét alapítvány és számos muszlim egyesület tevékenykedik Magyarországon, de egyik sem mutat radikalizmusra utaló jeleket. A huszonöt-harmincezer regisztrált muszlim közül, akik a teljes népesség mintegy 0,3%-át adják, négy-ötezer lehet magyar, sokan muszlim férjük hitére tért feleségek. Miután a 2011. évi egyháztörvény³ megnehezítette a kisegyházak

² 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról.

alapítását és működtetését, a Magyar Iszlám Közösség és a Magyarországi Muszlimok Egyháza 2012-ben ernyőszerzetként létrehozta a Magyar Iszlám Tanácsot. A hasonlóan korlátozó szabályozás miatt a Szlovák Köztársaságban például nincs bejegyzett muszlim egyház. A Szlovákiai Iszlám Alapítvány az összes szlovákiai muszlim képviselője, de nem egyház (Pap – Kitanics, 2014, 300–301.). Az utóbbi években Törökország az iszlám revitalizálása érdekében missziós kampányba kezdett az egykori kommunista országokban, különösen a Balkánon, ahol török és más muszlim csoportokra támaszkodik (Korkut, 2010).

Magyarországon, valamint a Visegrád-csoport és a Baltikum országában a muszlim lakosság kicsiny és erősen rétegzett (Rekawek, 2014). A magyarországi muszlimok bevándorlók, ilyenek leszármazottai, illetve magyar áttértek. A született muszlimok többnyire egykori vendégdiákok, akiket az otthoni és a szovjet ellenőrzés alatt álló magyar hírszerzés gondosan ellenőrzött. A külföldi tanulmányok feltétele volt a politikai lojalitás és a kellő felkészültség. Az – akkor így hívták – „testvérországokban” folytatható tanulmányok a műszaki, mérnöki, gazdasági és egészségügyi területre korlátozódtak. A vendéghallgatók intenzív modernizációpolitikát folytató hazáik igazgatási és katonai elitjeihez tartozó családokból származó fiatal emberek voltak. E szekularizált környezetből érkező felső középosztályi fiatalok családjai távol álltak az iszlám szigorú értelmezésétől. Joggal gondolták,

⁴ Szajjid Kutb 1948-tól az egyiptomi Oktatásügyi Minisztérium munkatársaként kétéves ösztöndíjjal a nyugati oktatási módszereket tanulmányozta az USA-ban. Az ott tapasztalat szexuális szabadság, rasszizmus, faji elkülönítés, pénzügyi és Isten iránti közömbösség hatására elfordult a nyugati életformától,

hogy a bigott vallásértelmezés veszélyezteti politikai hatalmukat. Gyermekük sem voltak lelkes hívők, egyetlen eset sem ismert, amikor Szajjid Kutb (Sayyid Qutb)⁴ esetéhez hasonló spontán radikalizálódás ment volna végbe. A diákok átlagosan öt-hat évet, a orvosok hat-kilenc évet töltöttek tanulással Magyarországon. Vonzóan hatott rájuk a – kommunista uralom ellenére is – nyugatias életforma, a mindennapok, a családi kapcsolatok, a párválasztás, alkoholfogyasztás, öltözködés és hitélet viszonylagos liberalizmusa. Sokan megnöveltek, egyesek szerelemből, mások azért, hogy szülőföldjüknél kedvezőbb körülmények között kezdjenek karriert Magyarországon vagy később más európai országban. Feleségeik családja és a munka világa számukra egyfajta másodlagos szocializációs színhelyé vált. Akad ugyan, aki abbahagyta tanulmányait és az árnyékgazdaságból tartotta fenn magát, de az egykori vendéghallgatók többnyire jó családapákká és jó szakemberekké váltak új hazájukban. Feleségeik és gyerekeik csak ritkán találkoztak a muszlim nagyszülőkkel, nem tanulták meg a nyelvüket, magyarként nőttek fel. Nem volt muszlim identitásuk, csak csekély szolidaritást éreztek apáik hazájával kapcsolatban. Az esetleg felbomlott házasságokból a férfiak sokszor visszatértek eredeti hazájukba, a magyar nők és gyerekeik pedig maradtak Magyarországon, vagy férjük hazájából kicsiny gyerekeikkel együtt visszatértek oda. A feleségek áttérése az iszlámra távolról sem volt általános, mégis számos példa volt rá. Egyes kettős kultúrájú családokban a gyerekek párhuzamosan

majd a radikális iszlám politikai gondolkodás legfontosabb ideológiájává vált. A Nasszer elnök ellen 1954-ben elkövetett merényletben játszott szerepe miatt bebörtönözték, majd 1966 augusztusában kivégezték. (Részletesen Póczik, 2011, 96–112.)

magyar és arab, keresztény és iszlám nevelést kaptak. Tehát a felekezeti közömbösség, a természettudományi képzettség, az európai értékek elsajátítása, a hosszantartóan stabil és magas társadalmi státus, valamint eredeti neveltetésükből is adódó flexibilis, kozmopolita személyiségük a Magyarországon élő muszlimok többségét akkor és később is megővta a radikalizálódástól. Az említett időszak a fejlődő országokban a modernizációs kísérletek és egyfajta felvilágosodás időszaka volt, az iszlám radikalizmus nem játszott jelentékeny szerepet, Európában pedig szinte ismeretlen volt. Az egykori egyetemisták ma ötven-hatvanévesek vagy idősebbek, gyerekeik harminc-harmincöt év körüliek, szintén magasan képzettek, tömeges radikalizálódásuk kevéssé valószínű.

A délszláv polgárháború során 48 000 bosnyák és 20 000 más nemzetiségű balkáni személy menekült Magyarországra. Többségük az 1990-es évek végére visszatért hazájába, kisebb részüket pedig Nyugat-Európába vándorolt tovább. Magyarország az 1997. évi CXXXIX. törvényben feloldotta az Európán kívülről érkező menedékkérőkkel kapcsolatos korlátozást, amivel számos közel- és távolkeleti, délkelet-ázsiai, illetve afrikai menedékkérő előtt nyitotta meg kapuit. Egyre többen érkeztek háborús területekről, Afganisztánból, Pakisztánból, Irakból és Szíriából. Jelenleg körülbelül 2500–3500 afrikai (az összes bevándorló mintegy 2%-a) él Magyarországon (Glied, 2011, 192.). Kisebbszámú törökök és irániak is érkeztek, befektetési lehetőséget vagy állást, esetleg menedékjogot keresve. A 2004. évi magyar uniós csatlakozást ismét kisebb bevándorlási hullám követte. Zömmel fiatal muszlimok érkeztek, számuk körülbelül 25%-kal nőtt évente, és a muszlim hagyomány egyre szigorúbb változatait hozták magukkal.

Míg a magyar társadalom egyre nyitottabbá és toleránsabbá vált, a muszlim férfiak egyre inkább megkövetelték magyar feleségeiktől, hogy térjenek át, vessék alá magukat a saría (šarī'a) és más szabályok által állított követelményeknek. A betérő nők neofitákra jellemző módon gyakran nem elégszenek meg a vallásváltással, egyesek megtagadják nemzeti hovatartozásukat is, hogy igazi muszlimává válhassanak. Tapasztalatok szerint körükben erősebb a radikalizálódás veszélye, mint a korábban bevándoroltak körében, bár áttért nők radikalizálódására Magyarországon még nem ismerünk példát. Magyarország felé az utolsó muszlim migrációs hullám 2012-ben indult Koszovóból, majd erősen megváltozott etnikai összetétellel, de időbeli folyamatosságot mutatva a 2015. évi nemzetközi migrációs válságba torkollott. A magyar hatóságok 2015 novemberéig mintegy 180 000 menekültkérelmet utasítottak el, de 455 kérelem pozitív elbírálásban részesült.⁵ A menekülők célországában azonban az eddigiekben nem Magyarország, hanem elsősorban Németország vagy valamely más gazdag nyugat-európai ország volt, tehát a muszlim menedékkérők egyelőre nem fogják jelentősen növelni a magyarországi muszlim lakosságot, mégis számolni kell azzal, hogy a menekülők között előfordulhatnak szélsőségesek, kalandorok vagy speciális küldetéssel felruházott ügynökök.

Magyarországon a nagy nyugat-európai városoktól eltérően nincsenek homogén muszlim lakónegyedek, párhuzamos társadalmak, a vallási ünnepeken túlmenően nincs intenzív muszlim közösségi élet. Az iszlám Magyarországon és a hasonló országokban nem civilizációként működik, ahogy egy muszlim

⁵ A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal adata alapján: URL₃

államban működne, hanem minivállalként. Jelentősége a mindennapokban *spirituális, de nem habituális*. Ettől függetlenül az iszlamista propaganda, ha nagyon szűk körben is, még hatékony lehet. Ezért a muszlim közösségek a szélsőjobboldali támadások és a radikális befolyás elhárítása érdekében folyamatos titkosszolgálati védelem alatt állnak. 2010-től a Terrorelhárítási Központ (TEK)⁶ létrejöttével a hírszerzési és operatív terrorelhárítás egy kézbe került. A TEK sikeresen meggátolta szélsőséges iszlamista magyarországi beutazását, és több esetben megakadályozta Szíriába igyekvő nyugat-európai fiatalok ki-, illetve átutazását, emellett kiszűrte a 2015. évi migrációs hullámmal érkező terroristagyanús személyeket is (Besenyő, 2015, 6.).

Magyarországról jött önkéntes harcosok Szíriában

A külföldi harcosokról a médiában sokféle hír kering, ezek forrása azonban ritkán megbízható. A magyar hatóságok nem tudnak arról, hogy magyar állampolgárok harcolnának Irakban vagy Szíriában. A Szír Külügyminisztérium weboldalán korábban közzétett adat szerint negyven magyar harcolt az országban, de öt időközben meghalt. A 2013. május 3-án Jaszín Abu Rijád (Yāsīn Abū Riyād) által a Youtube-on közzétett videón a magyar Ali Mártír Egység nevű csapat látható, amint a kormányerőkhöz tartozó Sabiha (Šabbīha)⁷ ellen harcol valahol Aleppó külvárosában. 2013 júniusában az Index közölte, hogy tizenegy Aszad oldalán harcoló magyar vesztette életét Szíriában, akik a Magyar Gárda Moz-

⁶ 295/2010 (XII. 22.) sz. kormányrendelet

⁷ Šabbīha (al-Jaysh al-Sha'bi – a Népi Hadsereg) fegyveres alavita csoportok gyűjtőneve, amelyek Asszad kormányzatát támogatják.

galom tagjai voltak, emellett meghalt négy magyar–szír kettős állampolgár a lázadók oldalán, a Magyar Gárda tíz–tizenkét további tagját pedig bebörtönözték Damaszkuszban. Dr. Bolek Zoltán, a Magyar Iszlám Közösség elnöke és dr. Sulok Zoltán, a Magyarországi Muszlimok Egyházának elnöke is úgy nyilatkozott, nincs tudomása róla, hogy magyar muszlimok harcolnának Szíriában. A bírósági úton felosztatott Magyar Gárda volt tagjai elmondták, hogy a szervezetben voltak korábbi hivatásos katonák, idegenlégiosok és zsoldosok, akikről elképzelhető, hogy pénzért Szíriába szegődtek. (URL₄) Egy baloldali weboldal szíriai forrásokra hivatkozva szintén arról tudósított, hogy a Magyar Gárda is részt vesz a konfliktusban Bassár el-Aszad (Baššār al-Asad) oldalán.⁸ (URL₅) A blikk.hu 2013. június 26-án közzétett cikke szerint magyar önkéntesek is harcolnak a szír konfliktusban mind a kormány, mind a lázadók oldalán, és nyolc, feltehetően magyar illetőségű személyről fotót is közzétett. (URL₆)

2013. június 27-én a blikk.hu meg nem nevezett damaszkuszi informátorára hivatkozva arról számolt be, hogy kilencvenhárom magyar harcos vesz részt a polgárháborúban Aszad-ellenes iszlamista milíciák tagjaként, de csak tizenkét szír származású, a többi nyolcvanegy antifasiszta, akik azért mentek Szíriába, hogy a Magyar Gárda ellen harcoljanak. (URL₇) Gyöngyösi Márton, a Jobbik külügyi szakértője szerint, ha egyáltalán igaz a hír, a Magyar Gárda tagjai legfeljebb magánszemélyként, de nem a párt képviseletében vesznek részt a konfliktusban. A Washington Institute for Near East Policy és a Flashpoint Global Partners, tanulmánya valamint az *ICCT Report* nem említi magyar önkéntes harcoso-

⁸ Az erre vonatkozó webes hivatkozást törölték.

kat. (URL8) 2013. szeptember 2-án és 11-én a Hír24 webes portál interjú közölt egy magyar–szír állampolgárságú testvérpárral, akik Szarakib (Saraqib) körzetében harcoltak Aszad ellen. (URL9, URL10) 2013. szeptember 29-én az ATV két Magyarországról származó arab harcossal készült riportot sugárzott, akik a Szíriai Iszlám Felszabadítási Fronthoz tartozó *Szukur al-Iszlám* (Suqūr al-Islām) tagjai voltak. Folyékony magyarsággal mondták el, hogy majdnem húsz évig éltek Magyarországon, mielőtt önkéntesnek álltak, és havonta visszalátogatnak családjukhoz Magyarországra. (URL11)

Az izraeli Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center 2014 januárjában az interneten közölt tanulmánya „a magyar hírszerzésnek a helyi médiában napvilágot látott becsülésére” hivatkozva „mintegy” tizenkét magyar harcosról beszél. (URL12) Egy 2014 februárjában megjelent másik tanulmány szintén tizenkét főre tette a szíriai harcokban részt vevő magyarok számát (Ehrenfeld, 2014). A Soufan Group 2014. június 12-én publikált tanulmánya az „egyéb országok” között említi Magyarországot, „ahonnan érkeztek harcosok Szíriába”, de számadatot nem közöl (Barrett, 2014, 13.). A blikk.hu 2014. augusztusi tudósítása szerint 2013-ban majdnem száz fő csatlakozott Magyarországról a szíriai lázadókhoz. (URL13) Ezzel szemben egy 2014 novemberében készült tanulmány egyáltalán nem említi magyarokat (Byman – Shapiro, 2014, 11.). A Soufan Group 2015-ben frissített jelentése szintén nem közöl adatot

Magyarországra vonatkozóan (Barrett, 2015, 10.). Tehát alappal gondoljuk, hogy valójában tíz-tizenöt magyar állampolgár harcol Szíriában, egy részük biztosan nem dzsihadista, hanem hivatásos zsoldos.

A jelenleg kedvezőnek mondható helyzet Magyarországon és a többi közép-kelet-európai országban alighanem csak átmeneti. A terrorfenyegetettség ezekben az országokban is folyamatosan nő. Magyarország szerepel az Iszlám Állam által meghódítandónak tekintett területek listáján, amit nagyon is komolyan kell venni, hiszen az egykori oszmán fennhatóság alapján idegen uralom alól „felszabadítandó” területnek számít. Úgy tűnik, elkerülhetetlen, hogy előbb-utóbb Közép-Kelet-Európa, benne Magyarország is, egyre inkább a legális és illegális migráció célpontjává váljék. Ha lassan is, a szüretlen és relatíve fiatal muszlim bevándorlók száma nőni fog, ahogy az iszlámra áttérők száma is. Valószínűsíthetően a következő évtizedekben, ahogy korábban Nyugat-Európa nagyvárosaiban történt, megjelenik egy kettős kötődésű vagy gyökértelen ifjú muszlim nemzedék, amely egyre fogékonyabb lesz a radikalizmusra. Némelyikük talán a horvát állampolgárságú magyar Horák Irén, alias Amina példáját követi majd, aki a jemeni al-Kaida alvezérének özvegyeként lépett a dzsihad útjára. (URL14)

Kulcsszavak: *Aszad-kormány, Balkán, iszlám, Kelet-Közép-Európa, muszlimok, önkéntes harcosok, Szíria, polgárháború, radikalizmus, szocializáció, terrorizmus*

IRODALOM

Barrett, Richard (2014): *Foreign Fighters in Syria*. June. TSG The Soufan Group, New York
Barrett, Richard (2015): *Foreign Fighters. An Updated Assessment of the Flow of Foreign Fighters into Syria and Iraq*. December. The Soufan Group, New York

Besenyő János (2015): Not the Invention of ISIS: Terrorists among Immigrants. *Journal of Security and Sustainability Issues. International Entrepreneurial Perspectives and Innovative Outcomes*. Ministry of National Defence Republic of Lithuania. September,

5, 1, 5–20. DOI: 10.9770/jssi.2015.5.1(1) • <http://tinyurl.com/zc9tsdng>

Byman, Daniel – Shapiro, Jeremy (2014): *Be Afraid. Be A Little Afraid: The Threat of Terrorism from Western Foreign Fighters in Syria and Iraq*. Foreign Policy at Brookings. Policy Paper. Number 34. November • <http://www.brookings.edu/~media/research/files/papers/2014/11/western-foreign-fighters-in-syria-and-iraq-byman-shapiro/be-afraid-web.pdf>
Ehrenfeld, Rachel (2014): Syria – Training Ground for Western Jihadists. 5th February. ACD – American Center for Democracy • <http://acdemocracy.org/syria-the-latest-training-ground-for-western-jihadists/>
Ferenci D. Ebubekir (2010): *Magyarok és az iszlám*. Demir Press, Isztambul • <http://vmek.oszk.hu/13300/13345/13345.pdf>
Glied, Viktor (2011): Egy afrikai-magyar „közösségről”. Afrikával foglalkozó civil szervezetek Magyarországon. In: Tarrósy István – Glied V. – Keserű D. (szerk.) (2011): Új népvándorlás. Migráció a 21. században Afrika és Európa között. Publikon, Pécs, 187–204. • http://itvagyunk.eu/application/essay/127_1.pdf
Korkut, Şenol (2010): The Diyanet of Turkey and Its Activities in Eurasia after the Cold War. *Acta Slavica Iaponica*. 28, 117–139. • http://eprints.lib.hokudai.ac.jp/dspace/bitstream/2115/47624/1/AS128_006.pdf
Lellio, Anna Di (ed.) (2006): *The Case for Kosovo: Passage to Independence*. Anthem Press, London • <http://www.annadilello.com/wp-content/uploads/2013/11/CaseKosovaIns.pdf>
N. Rózsa Erzsébet (2010): Muszlim kisebbségek Közép-Európában avagy Közép-Európa különlegessége. In: Rostoványi Zsolt (szerk.): *Az iszlám Európában: Az európai muszlim közösségek differenciáltsága*. Aula, Budapest, 405–446. • <http://www.grotius.hu/publ/displ.asp?id=ZBWXXN>
Pap Norbert – Kitanics Máté (2014): Az európai iszlám és a muszlim bevándorlás kérdése Kelet-Közép-Európában. In: Tarrósy István – Glied V. – Vörös Z. (szerk.): *Migrációs tendenciák napjainkban. A 21. század migrációs folyamatainak tanulmányozásához*. Pécs, Publikon, 291–308. • http://idresearch.hu/userfiles/File/eia/III_o8_papkitanics2.pdf
Póczik Szilveszter (2011) *Az iszlám forradalom*. Publikon, Pécs

Rękawek, Kacper (2014): “For Our Freedom and Yours?”: The Lack of Central European Foreign Fighters in Syria. *Jihadology*. May 30. • <http://>

jihadology.net/2014/05/30/the-clear-banner-for-our-freedom-and-yours-the-lack-of-central-european-foreign-fighters-in-syria/
Shtuni, Adrian (2015): *Ethnic Albanian Foreign Fighters in Iraq and Syria*. Combating Terrorism Center at West Point. • <https://www.ctc.usma.edu/posts/ethnic-albanian-foreign-fighters-in-iraq-and-syria>
Zelin, Aaron Y. (2013): *ICSR Insight: European Foreign Fighters in Syria*. ICSR, Department of War Studies, King's College London, • <http://icsr.info/2013/04/icsr-insight-european-foreign-fighters-in-syria-2/>
Zuijdewijn, Jeanine de Roy van – Bakker, Edwin (2014): *Returning Western Foreign Fighters: The Case of Afghanistan, Bosnia and Somalia*. ICCT Background Note, June • <http://tinyurl.com/h08cdd6>
URL1: <http://www.info-ks.net/vijesti/kosovo/53308/resul-rexhepi-za-ratovanje-u-siriji-20000-eura>
URL2: <https://syriabashar.wordpress.com/2013/11/27/how-wahhabis-from-bosnia-and-sandzak-recruit-people-to-embrace-islam-and-to-come-to-syria/>
URL3: http://www.bmbah.hu/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=177&Itemid=1232&lang=hu
URL4: <http://index.hu/kulfold/2013/06/26/harcolnak-e-magyarok-sziriaiban/>
URL5: <https://rosszabbikblog.wordpress.com/2013/06/18/nem-vice-a-kerdes-komoly-sziriaiban-margyilkol-a-magyar-garda/-az-oldal-mar-nem-mukodik>
URL6: <http://www.blikk.hu/aktualis/krimi/egymasra-lonek-a-magyarok-sziriaiban/d18pgx7>
URL7: <http://www.blikk.hu/aktualis/nem-kernek-zsoldot-a-magyarok-a-szirektol/e4wgdtm>
URL8: <http://www.icct.nl/download/file/ICCT-Bakker-Paulussen-Entenmann-Dealing-With-European-Foreign-Fighters-in-Syria.pdf>
URL9: <http://24.hu/kulfold/2013/09/02/sziria-a-pokol-testkozolbol/>
URL10: <http://24.hu/kulfold/2013/09/11/interjut-adott-a-hir24-nek-egy-szir-magyar-felkelo/>
URL11: Novák András Szíriából - ATV Világhíradó Extra 2013. 09. 29. <https://www.youtube.com/watch?v=77Bj2QSRlog>
URL12: http://www.terrorism-info.org.il/Data/articles/Art_20616/E_208_13_409304481.pdf
URL13: <http://www.blikk.hu/aktualis/kulfold/magyarok-is-harcolnak-az-islam-terroristak-kozott-pwymhoh>
URL14: <http://rtl.hu/rtlklub/fokusz/magyar-a-vilag-egyik-legkeresettebb-terroristanoje>